

Laiuse Koguduse Teataja

Nr. 4 (19) 8. aastakäik	Ilmub tarvidust mööda.	24. detf. 1938. a. Hind 10 senti.
	Wastutaw toimetaja ja wäljaandja õp. J. Järve Laiuse kirikla.	
Mu olgu Jumalale kõrges!		
Sisukord:	1. Uskuja, võitleja ja võitja kirik. 2. Koguduse elust 1938. aastal. 3. Meelespidamiseks kirikuskäijatele. 4. Jõulupühade ja aastavahetuse jumalateenistused. 5. Jumalateenistused 1939. a. jaanuari ja veebruari kuul. 4. Kroonika. 5. K.-L. Laiuse kompanii 20-aastane. 6. Koguduse sündmustik. jne.	

Uskuja, võitleja ja võitja kirik.

Prof. dr. S. Rõppu jutlus Laiuse kiriku uuendamise 50. aastapäeval 28. aug. 1938.

Arm, halastus ja rahu olgu teile Jumalalt, meie Isalt, ja meie Issandalt Jeesuselt Kristuselt.

Sõl vastu 20. novembrit 1887. a. kuulbus Laiuse ümbruses hirmus kõrgatus ja warsti selle järele nägid hilised ülewal olijad tsääralist pilti: kirikutorn põles nagu „määratu suur küünel.“ Mõne tunni järele olid katus ja lagi tuhaks muutunud, ainult müürid püüsid; kell kõlbus hull aega tuleleegis, kuffus siis üleni belendades alla ja wajuus poolenisti maa sisse; kui ta säält hiljemini wälja kisti, oli ta päris terve.

Äge torm ahwardas kanda tuld teistelegi lähematele hoonetele, kuid wiimaks rauges tuulehoog ja pilwedeest alla langenud lumi kattis katused tule eest.

Algas suur mure ja hoolas liikumine ning tõi Laiusel, kaugelelõiki tuldi appi raskesti tabatud kogudusele — ja ligi 9 kuu järele wõidi suure rõõmuga pühitseada uuendatud pühakoda — 7 (19) augustil 1888. a.

Terve pool sada aastat on ta uuendatud kujuk, mõnede wajalikkude parandustega ja uuendustega, seisnud Laiuse koguduse usu- ja waimse elu keskuses, on kutsunud ja kogunud, juhatanud ja saatnud eluteele paljusid ja paljusid. Kui palju on sellegi aja kestel seisnud siin altari ees oma õnnistamisepäewal, kui palju abielupaare on siit Jumala nimel astunud ühisele eluteele, kui paljud on siin seisnud kuulates rõõmusõnumit Jumala armastusest inimeste wastu wõi on astunud pühast kartuses Jumala palge ette pihtis ning wastu wõtnud armukuulutust ning lepingu uuendamist Jumalaga pühast õhusõnomaajas; kui tihti on siia tulnud pidulikkudel kordadel pühalikus meeleolus — jõuluõhtul, suurtel pühadel, aga ka harilikudel pühapäewadel, on wiibitud siin rõõmsatel päikesepaistelisel suwepäewadel ning süngedel sügistundidel. Ja kui palju on siit kaasa wõetud jõudu, mis wõimaldab walnis saada eluraskustega ja ülesannetega — kes suudaks seda ligilähedaltki ülesarwata?

Täna, Laiuse kiriku uuendamise 50. aastapäewa puhul siin koos olles, tabaksime üheskoos natukeseks peatuda küsimuse juures: mis on kirik meile? Juhatajaks olgu ap. Pauluse sõna

1. Kor. 13,3;

Agaga nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm; aga suurem neist on armastus.

Sõge kirik tahab olla uskuja kirik. See on esimene wastus kuulnud sõna põhjal. Kuid mis on uskuma? Ütleme kohe? uskuma on rohkem kui tundma hutoi usuliste küsimuste wastu. Maawalitseja Seelitsel oli seesugune hutoi, aga kui Paulus rääkis „õigusest ja lastinusest ja tulewast lohtust.“ siis ehmatas Seelits ja tema hutoi kadus: „mine jaks puhuks ära; kui ma aega saan, küll ma siis sind kutsun.“ (Ap. Teod 24, 25).

Õhtipaljas hutoi habitus warsti.

Uskuma on ka rohkem kui arusaamine usulistest asjadest: „Rikas noormees“ sai aru igawese elu wäärtusest, see ei olnud temale ainult ilmawaate küsimus; ometi läks ta kurtwalt ära, kui Jeesus pani sõrme tema hellale kohale — warandusele. (Matt. 19, 6—22).

Uskumine on rohkem kui pühast õpetus; ei ole tarwis eitada õpetuse tähendust usus, kuid ometi kuuleme ka, mis ajalugu kõneleb sellest, kui palju suuri pahandusi ja tülisid on tekkinud just puhta õpetuse pärast, inkwisiitsioonikohtud ja tuleriidad kuulutatud kõlawal keel, kui halastamatuks ja ülekohtuseks wõib inimene saada „pühast õpetust kaitstes“.

Uskumine on rohkem kui kiriklik komme. Nagu üldse hää komme nii on ka kirikus käimine ja teised usulised kombad tõsistelt hinnatawad ja wäärtuslikud, kuid ometi teame, et kirikus istuwad kõrwuti helde ja ihnuskoit, tõe-armastaja ja walelik, õige ja filmakirjateener.

Uskumine on wiimaks rohkem kui wagad tundew ja harras meeleolu: peame seda kalliks kuid teame ka, kui ruttu habituwad meeleolud ja ilusamadki tundelikutused annawad aset tuumale ükskõikusele wõi koguni weel halbemale: meenutagem Andreje kaerapeksmise lugu jõuluõhtul „Tões ja õiguses“.

Mis on siis uskuma?

Uskuma on kõigepealt usaldama Jumalat, mitte pimedat „saatusi“, on tundma ja tunnistama kogu oma olemisega! „Jehooma on mu walgus ja mu abi, keda peaksin ma kartma? Jehooma on mu elu kaitse, kelle ees peaksin ma wärisema?“ (Zaaw. I. 27, 1). Elu tumedamatel tundidel ja päikesepaistelisel päewadel sütleb uskuja: „Kui aga sina mul oled, et küsi ma mingi muu järele taewas ega maa peal. Kui mu liha ära

lõpseb ja mu süda ka, siis oled sina, Jumal, ometi mu südame kalju ja mu osa igavesti." (Saav. I. 73, 25, 26).

Uskuma tähendab teiseks sõna kuulma. Jeesus oli „sõnavõitlik surmani," ütleb apostel, „pealegi ristisurmani;" (Wilt. 2, 8) ta heitis ennast alati ja kõiges oma Isa tahtmise alla see oli tema roog, (Joh. ev. 4, 34) selles ta elas ja sellest sai ta jõudu oma ülesande täitmiseks. See sõnakuulmine viis ta viimaks kõige suuremale teole inimeste pärast — Kolgata mäele. Jumala sõna omaks võtta, Jumala tahet tunnustada kõhlematult, Jumalast omale teed näidata lasta ja seda teed täia — see on uskumise wältimatu nõue.

Viimaks aga tähendab uskuma — iseenesest lahti saama, jälgima Jeesust ja võtma oma rist enese peale. (Luuka 14, 26).

Ei ole kerge usutee — kuid kes ustavaks jääb surmani, see pärrib elukrooni (Joh. 3Im. 2, 10).

Õige kiril on kõige pealt seesugune uskujate kiril ja tahab seda olla ning peab seda olema. Ja seesugune usk on suur warandus igatühele ja alati.

Teiseks on ja peab õige kiril olema

wõitleja kiril.

Kiril räägib palju võitlusest ja kutsub võitlema. Ja palju on kristlikul kirikul olnud võidelda. Kuid millisele võitlusele mõtleme praegu? Rohkesti kõnet on kuulda võitlusest teiste inimeste vastu — „usmatute", „jumalajalgajate" vastu. Kuid see mitte see, mida wajaame kõige enam, weel rohkem, siis muutub võitlus kergesti ülekohtuseks. Küll on tarwis ka võidelda usulise teiguse ja üksteisuse vastu, selle meele vastu, mis tunneb ja ütleb: minule ei ole kirikut waja; kuigi tunnustan kirikut põhimõttelikkult, saan tegelikult ka ilma iemata hästi läbi. On tarwis võidelda walelikkuse ja silmakirjalikkuse, õigusetuse ja kawaluse, nurjatuse ja ülekohtu vastu kus see ennast ilal awaldab, kuid kõigeenam on tarwis võidelda kõigi nende pahede allika vastu — patu vastu, hinge häda vastu, waimuliku surma vastu. Ja siin ei otsita ainult teiste juures seda, mille vastu võidelda, waid kõige pealt ja kõige enam iseene juures! Siin minnakse lohtuuse kõige esite iseenejega ja seisatakse Jumala lohtuajärje ees, kuhu ei pääse appi tulema ei wale tunnistajad walewagaduse kätte all ega saa näidata sõrmega teise peale; tema on süüdlane! Seda võitlust peab kiril elustama, õhutama ja süwendama. Kuid kiril peab võitlust ja peab seda alati pidama kõige selle vastu, mis takistab jumalariigi ehitamist, sest et rikub inimeste rahulikku kooselu, riisub elurõõmu, häwitab perekonnaelu, teeb üksteise waenlasteks need, kes on wõjunud ühest kannust, sama rahwa liikmetena ja — sama Jumala lastena! Kadetus ja tigidus, wihameel ja waenulikkus, aga ka hoolimatus ja halastamatus wenna vastu, samuti alkoholi uputus ja eluwiihede lõtwus ning ifegi kõlwatus — siin on suur võitluse wäli kirikule. Ja siin jõuame selle juurde, mida Paulus nimetab suuremaks — armastuse juurde; kiril seisab võitluses armastuse poolt, tema võitluse kandjaks ja tagapõhjaks, eesmärgiks ja täpeks on armastus ja ainult armastus — armastus inimese vastu, mis kasvab wälja armastusest Jumala vastu. Et oleks rohkem armastust — selles on kiriku võitluse suurem mõte ja õi-

gustus. Kuid võideldes armastuse eest ei saa seda teha wahenditega ja wiisidega, mis kaugel armastusest: ei wägivaldaga ega otsides tugesid ja sõjariistu wäljastelt wõimudelt ei jõuta ilalgi sihile, samuti ka mitte toetudes ameti auhiilgusele, mis ainult hekkeks juudab arawarjata sifemist tühjust ja hinge waesust. Jumala sõna ja armastuse elu — need on kristliku kiriku rehwad võitluses. Kaswada armastuses ja kasvataada armastust — see on kiriku võitlus, tema ilusam töö ja püüd! Selles on kiril täiesti võitleja kiril ja ta võitleb nõnda kui kohus on (2. Tim. 2, 5), sest õigeks jääb ap. Pauluse südame usk: suurem neist on armastus. Kui kiril võitleb usus ja armastuses, siis jääb ka õigeks lootus: kiril on võitja kiril.

Wõitjast kirikust on praegu tõepoolest raske kõneleda. Ei ole küll meil Eestis põhjust kaewata selle üle, et kiril oleks takistatud tema ülesannete täitmisel, meie usulise elu awalduse wõimalused on kindlustatud seaduslikus korras ning hinnatud tegelikult, kuid teame, et mõnelgi maal kristlik kiril elab läbi raskeid alanduse ning ifegi tagakiusamise aegu.

Uga nii kui wõidust kõneledes mõtleme sellele, milline tähendus on kirikul seesmiselt, kuidas mõjutab ta meie elu tegelikult. Siin tõepoolest mõnigi lord tekitab südamesse masendaw tunne ning walus küsimine tungib keelele; mis mõte on õigel sellel töö, mida teeb kiril? Kas ei ole täieste asjata aratamine, kufumine, kogumine, kas ei ole ifegi armastustöö ainult „tühitöö ja waimunärimine"?

Kuid, kristlikud sõbrad, är gem lange gem ometi prohwet Eelia seisukorda, kes Karmeli mäel meeleheitel surdab, et tema on üsfinda ülejäänud neist kes Jehoowale ustawad, ja peab kuulma, et tema ehsib raskesti, sest oli weel 7000, kes ei olnud nõtkutanud põlwi Paali ees! „Inimene näeb, mis silma ees, Jehoowa näeb, mis südames." (1. Saam. 16, 7).

Ja är gem ol gem nende hulgas, kes tahawad Jumalale ettekirjutada, mis ta peab tegema ja millal on tema aeg!

Jumalal on oma aeg! Tema saadab lohtu ka kiriku üle, et seda seletada, puhastada. Uga tema teab ka, millal on õige aeg wabele astuda, et keelata surmaotsuse allakirjutamist inimeste poolt tema kogudusele. Igaühel on ja peab olema oma Suur Reede, ka kirikul, aga igaühele on ka antud ülestõusmine — ka kirikule. Siis on võitleja kiril ühtlasi võitja kiril, — see meie lootus, sest Jumala raja seisab kindlasti ja Jumala sõna ei tule tühjalt tagasi. Jumal saadab täide kõik, mis tema on nõuks wõtnud — inimesed ei suuda teda selles takistada.

Nii tõuseb uskujate ja armastajate kiril lootuse tiibadel üle raskuste ja kannatusitegi ifka uuesti jumalariigi aadete ja warade ilma, tungib ja kannab ülespoole kõiki, kelle hinges elab igatus walguse järele, kadumata elu järele.

Uga wiimaks, kristlikud sõbrad Latuse koguduses,

tahaksime kanda südames seda teadmist ja finnitada endid täna selles: mõtleja ja mõitja — see oleme meie, sina ja mina. Mõtlejaks ja mõitjaks mõime valimida, tahame kasvada. Siin pakub meie vanemate kirik oma abistavat läht. Kui tuleme siia, et kuulda Jumala sõna, järele mõelda waitselft enese üle, seletada Jumala teid oma elus, läheneda Jumalale waitselft palves — kiites ja tänades ning saata oma salajamat mured ning igatsused ülesse tema isasüdame juure, siis leiame, kuidas uueneb ja süveneb osadus Jumalaga, saame rõõmsaks, tugevaks. Ja ossides ning leides siin ühendust wendade ja õdedega, kes mõtlewad nagu meiegi, saame kindla-

mats armastuses üksteise vastu, aga ka usus ja lootuses Jumalale. Sellepärast pidagem kalliks oma kirikut, oma wanemate Jumala koda! Jäägem selle igatsuse sisse: „Ühte asja olen ma Jehoowa käest palunud, seda ma igatsen, et ma saaksin Jehoowa kotta jääda kõige oma eluaja, et Jehoowa heldust näha ja seda tema templis täbele panna. (Saaw. L. 27. 4).

Nii usu, armastuse, lootuse kandel käime oma maist teed sinna poole, kus igatseje armu walgus lumab meile loiduna. Amen.

J. Kõpp.

Koguduse elust 1938. aastal.

Armas kogudus! Jälle oleme lõpetamas üht vee-
revat aastat. Veel mõned päevad ja aasta 1938 kuulub möödunute hulka.

Aastat lõpetades ei saa meie ka seekord teisiti, kui tõstame tänumeeles oma silmad Jumala poole, kes meie truu saatja on olnud sellelgi aastal.

Ap. Paulus ütleb (Room. 10, 17), et usk tuleb kuulutamisest, aga kuulutamine Jumala sõnast. Tagasi vaadates möödunud aastale võime tänuga meele-
tuletada, et oleme oma kirikus ärapidada võinud kõik ettenähtud Jumalateenistused. Peale selle on Jumalateenistusi peetud rahvamajades ja koolimajades. Suurematel pühadel kirikus ja eriti väljaspool kirikut on osavõtt jumalateenistustest rahuldav ja osalt koguni hea olnud. Jumalateenistustest harilikul pühapäeval peaks elavamalt osa võetama. Usk tuleb kuulutamise-
st, kuid kuidas saab ta tulla sellele, kelle kõrvu kuulutus ei kosta, sest et ta leiguse ja hooletuse tõttu harva kirikusse läheb.

Surnud hingi leidub ka meie koguduses, samuti kui igal pool mujal. Nad peavad aga elavateks liikmeteks saama. Tulevase aasta hüüdsõnaks olgu meile: kõik tagasi kiriku rüppe! Ka leigid ja loiid!

Külaleiba töid möödunud aastal meile prof. Dr. J. Kõpp (koguduse aastapäeval ja kiriku uuendamise 50. a. juubelil 28. aug.), õp. R. Bidder — Tallinnast (piiblipühäl 18. sept.), kes jutlustas ka Vaimastveres, õp. A. Kerem — Palamuselt (14. aug. laulupäeva puhul), õp. G. Kima — Tartust (27. nov. I Kr. tul. pühäl). Aasta algusest veebruari kuu keskpaigani oli õpetajale abiks abiõpetaja K. Viise, kes siit kutsuti õpetajaks Tudulinna Rahukoguduse peale. Koguduse õpetaja on ka väljaspool oma kogudust jutlustanud, nagu Tallinna Kaarlis, Tartu — Peetris jne. Erilistest sündmustest koguduse elus olgu nimetatud aastapäeva ja kiriku uuendamise 50. a. juubeli pühitsemine 28. aug., mil puhul meid külastas meie lugupeetud endine õpetaja prof. Dr. J. Kõpp, kes jutluse ja pihtikõne ning liturgia pidas, kuna päevakohase altari kõne oma õpetaja pidas. Selleks päevaks olid õpetaja poolt kirikusse palutud kõik koguduse liikmed, kes 50. a. eest laulatud ja sel aastal oma kuldpulma peavad ning kõik 50. a. eest õnnistatud. Abielupaarid Jaan ja Lovisa Möllerson — Kivijärvelt ja Friedrich ja Ann Aun mälestasid ühes kogudusega oma laulatuspäeva, millest 50. a. möödunud. Juubilaaridele anti mälestuseks raamat. Olgu tähendatud, et Jaan Möllerson kuulub auväärsemate vanema põlve tegelaste hulka, kes kaua aastaid ko-

guduse nõukogu ja endise konvendi liiee on olnud, ja meie üldist asja on kohusetruult aidanud edasi viia. Õnnistagu Jumal temale ja ta abikaasale ülejäänud eluaastaid! Lehitsedes kirikuraamatuid, näeme kui vähe on veel elavate hulgas neid, kes üheskoos oma elukaaslasega kuldpulma pühitseda võisid. 78 abielupaarist keda 50. a. eest s. o. 1888. aastal meie koguduses on laulatud, olid suutlised jumalakotta tulema ainult eeltähendatud 2 abielupaari.

50. a. eest õnnistatuid ilmus juubeli jumalateenistuseks kirikusse oma „kuldleeriks“ 32 koguduse liiget. Need olid: Joosep Korts-Pärn, Peeter Väär, Liisa Vadi, Marie Lõns, Ann Vein, Marie Hanson, Kaarel Annus, Marie Annus, Jüri Lepp, Mart Aru, Gustav Annus, Mai Anton, Leenu Kiipus, Jaan Kuusk, Anna Voimann, Elisabet Värk, Mai Sumann, Leena Voimann, Anna Läänbaum, Ann Sumann, Liisa Rammul, Karl Päit, Leena Maosen, Ludvig Saluste, Kristjan Kalamees, Liisa Kustlov, Leena Kokk, Eva Lõoke, Hans Birk, Leena Mäesalu, Mari Sein, Ann Kubjas. „Kuldleerist“ osavõtjad said sellekohase mälestuslehe.

Ka möödunud aastal paistis silma, et paljud vanemad õigel ajal oma lapsi ei risti ja ristimistähti kohe ära ei too, nagu seda kord nõuab. Samuti jäävad mõned koguduse noored leeritulekuga hiljaks. Need nähted peavad kaduma. Igal pool tungib läbi arusaamine, et peab valitsema kord. Ilma selleta ei saa läbi ka kiriklikus elus.

Kõigele sellele vaatamata võis näha ka möödunud aastal koguduse elus mõndagi rõõmustavat. Rõhuv enamus on siiski kindlad kiriku pooldajad ja võtab osa koguduse elust. Edukalt tegutses ka koguduse Naiskomitee, kes korraldas korjanduse ja loterii, mis õnnestus. On loota, et Naiskomitee agaral tegevusel ja koguduse liikmete soojal toetusel saame jõulupühiks uned valged altari katted, mis tarvitusele võetakse pidulikkudel puhkudel ja rõõmsatel pühadel. Naiskomitee korraldab jõulupuu vaeslastele ja lastele lasterikastest perekondadest ühes kingitustega.

Täna südamest kõiki koguduse tegelasi, eesotsas nõukoguga, ja kõiki koguduse liikmeid, kes koguduse elu kanda on aidanud. Jumal ei jäta seda tasumata, mis keegi teinud on tema riigi ehitamisel.

Taevane Isa andku ise oma õnnistust meile kõigile ja tema arm olgu meiega ka tulevatel aegadel.

Soovin armsale kogudusele ja kõigile rõõmsaid jõulupühi ja rohkesti õnnistatud uut aastat!

Õp. J. Järve.

Mälestuste jäädvustamisele.

Pühitsesime käesoleval aastal oma riigi 20. aastapäeva. Ruttu mööduvad aastat. Noorem põlv on juba sündinud ja üles kasvanud iseseisvas Eestis. Nad ei ole oma silmaga näinud neid suuri ajaloolisi sündmusi riigiloomise päevist, mille tunnistajaiks on olnud vanema ja keskmise põlve inimesed.

Meie kihelkonna pojad on rohkel arvul osavõtnud vabudussõjast ja maailmasõjast. Nad on palju üle elanud ja oma silmaga mõndagi näinud. Mitmesugustel võitlusrinnetel on nad täitnud oma kohust isamaa vastu. Need üleelamised ja sündmused on tihti paeluvad ja väga huvipakkuvad. Meil on kirjutatud vabudussõjast ajaloolisi ülevaateid, mis annavad häa pildi sündmustest strateegilisest ja teistest seisukohadest. Kuid ajajärgu õigeks mõistmiseks ja valgustamiseks oleks tarvilik kui sellest säiliks rohkemal arvul ka materjali ja mälestusi, mis kujutaks loomult selle aja olukorda, meeleolusid, sündmusi ja elamusi. Need oleks vajalikeks lisandiks riigiloomise

ajastu kujutamiseks. Seda materjali saaks kasutada ka tarbekorral „Laiuse kihelkonna ajaloo“ jätkamiseks edaspidi.

Kutsun üles kõiki vabudussõjast (ka ilmasõjast) osavõtnuid oma mälestusi üles kirjutama, vähemalt huvitavamaid osi oma mälestustest. Palun need üleskirjutused mulle edasi anda alles hoidmiseks kas koguduse arhiivis või edasiandmiseks Vabudussõja Muuseumile. Ühes mälestustega palun anda ka pilt ja lühike eluloo kirjeldus.

Iga aasta võib hauda meie hulgast nende ajalooliste sündmuste tunnistajaid ja ühes sellega tüki ajalugu.

Kui kellegile üleskirjutamine raskusi teeb, võib lasta jutustusi mõnel nooremal, paremini kirjaoskajal üles tähendada. Mõnda huvitavat osa mälestustest võiks, kui ruumi jätkub avaldada ka „L. Kog. Teatajas“. Talve õhtutel jätkub ehk igaühel mõned tunnid vaba aega oma mälestuste jäädvustamiseks.

J. Järve.

Kroonika.

- 9. okt.** Lõikuspühal, peeti kirikus lõikuspüha jumalateenistus. Lõikuspeo koosviibimised korraldati **Laiusel ja Laius-Tähkveres. Vaimastveres** oli lõikuspüha jumalateenistus koos rahvamaja 10. a. juubeliga.
- 29. okt.** arvates hakkas Jõgeva linn saama elektri-voolu Ulila jõujaamast. Seks otstarbeks pikendati kõrgepinget liini Sootagast Jõgevale. Vooluga varustatud said ka Jõgeva Sordikasvanduse katsejaamad ja Ku-

- remaa riigimõis ühes seakasvatuse katsejaamaga.
- 15. nov.** peeti Laiuse seltsimajas koosolek majapidamiste elektrifitseerimise küsimuse harutamiseks. Koosolek otsustas pöörduda voolusaamise sooviga Tartu linna elektri-jaama poole. Vastavale sooviavaldusele anti 94 allkirja.
- 24. nov.** kl. 22 süttis põlema Laiuse vallas Palupere külas G. Laik'i ühishoone, mis põles maani-maha. Kahju üle 1000 kr. Hoone ja sissepõlenud vallasvara olid kindlustamata.

H. PRUUS.

Jõulurõõm.

Oli jõululaupäev, aastal 1918. Helises kell kiriku — pikka ja kaeblikult, otse kui leinates... Ta hääle veeres alla kirikumäest, lippas üle külmunud soos kasvavate männi jäserikkude latvade ja pörkas vastu Sooraru toataga kasvavat kuusikuveert, jäädes sinna nagu hetkeks peatuma, et kuulutada pererahvale rahupühade saabumist ja siis taas rutata edasi kallisonumiga.

Ent igalpool, kus peatus heliseva jõulukella hääle, leidis ta eest vaid murelikke nägusid, mis kuulusid emadele ja naistele, kes teda kuuldes hetkeks seistasid saates kurva pilgu silmapiiri poole ja siis ohatas taas ruttasid, et lõpetada pühadeelseid toimetusi, mida oli nii palju, kuna kõike pidid toimetama nemed, naised ise, sest mehed — need olid seal, kus horisondil kerkisid suitsupilved ning kust tuul aegajalt kandis kahurite müminat, kuulipildujate ja püssipaukude raginat, seal kus käis verine võitlus elu ja surmale maa vabaduse eest...

Tundis seda leinameeleolu kirikukellgi, mis tavaliselt nii rõõmsalt veeretab jõuluhelinaid üle maa, ega muidu ta täna helisenud nii pikka, otse kui leinaks ta neid, kelle elutud kehad jäänd lamama kodumaa

pinnale lahingukära vaibudes.

Seisatas Mai, Sooraru perenaine, tulles, jõulukuusk seljas, lähedast kuusikust, seisatas, kuulatas kella kaeblikku häält ning südames midagi valusalt nagu torkas: kes teab kes teab? ... Võib olla heliseb see kell Tiiu ja Vellogi isale ... Miks muidu ta nii kurb? ...

Valus oli see mõte, liig valus selleks, et teda edasi mõelda. Mai pühkis põsile veerenud pisarad ja võttis maha pandud kuuse uuesti selga.

„Ema, ema, vaata kui palju küünlaid meil juba on!“ jooksis kilkavad Tiiu ja Vello talle koju jõudes vastu. Samus askeldas ka tüdruk Salme, kes lambarasvast esiisade viisil oli valmistamas jõuluküünlaid. Nõu ja jõuga abistasid teda sealjuures Tiiu ja Vello silmade särades, nagu oleks seal juba süüdatud jõulutuled.

„Oh sind küll, Salmeke, sinul jätkub seä jõudu ja töötahet ka kõigeks“, oli Maie tunnustus teenija tööle.

„Ja hobuseid ja kanu ja kukki ja jõulutähti lubas Salme-tädi meile ka teha,“ seletas õhinal nelja aastane Vello, kuna paar aastat vanem Tiiu ema küsivat pilku märgates täiendas:

„Kaalikatest küpsetab pliidil, nagu kartuli kookegi. Ah ema, nii saame endale päis toreda jõulupuu,“ kilkas süis käsi plaksutades.

4. dets. pühitses oma 25. a. juubelit **Jõgeva Haridusselts** koos raamatunädala aktusega. Jumalateenistuse ja aktuse kõne pidas õp. J. Järve.

Samal päeval oli **Laius-Tähkveres** Põllumeeste Seltsi 40 aastapäev ja K.-L. Tähkvere kompanii 20. aastapäev, mis algas jumalateenistusega õpetajalt. Aktusekõne pidas maavanem H. Lauri.

11. dets. peeti Painküla koolimajas raamatunädala aktus ühes **Jõgeva Raamatukogu Seltsi** 25. a. juubeli pühitsemisega. Jumalateenistuse pidas õpetaja.

15. dets. valmis Jõgeva Majandusühisuse suurendatud äriruum. Juba varem sai valmis Jõgeva Ühispanga operatsioonisaal uues majas kuhu asjaajamine üle viidi.

K.-L. Laiuse kompani 20-aastane.

Pühapäeval 11. dets. s. a. pühitses K.-L. Laiuse kompani oma 20-dat aastapäeva koos Naistkoduaktuse jst. 13. aastapäevaga. Peopäeva tähistamiseks peeti jeltsimajas aktus ja õhtul pidu.

Aktus algas waimuliku talitusega õpetaja J. Järve poolt, mille järele aktuse atmakõne pidas kompanipeakirik E. Aru. Järgnevalt kõneles malewonna peakiriku abi B. Uus. Ulewaate kompani tegevusest andis abipeakirik J. Amor ja Naistkoduaktuse jst. tegevusest esinatne R. Wälja. Suwitawa ettekandega Laiuse kaitseleitudusjalga ja üldse meie õunariinde esimestest lahinguteist esines endine kompanipeakirik Juhan Uasmaa, kes oli üts salga liigetst tol ajal. Järgneist terwitused organisatsioonide esindajailt ja ettekandeid Noorkõrkaste ja Kodutütarde rühmadelt. Aktust kaunistasid Kodijärve ja Laiuse ühendatud segakooride laulud ja Laiuse Muusikaühingu orkestrid. Rahwast oli rohkesti.

K.-L. Laiuse ütsuse moodustamise ja loomise täpne kuupäew ei ole teada, kuna wastaw arhiiv on praegu weel leidmata. Laiuse wallaarhiivis leiduwail andmeil on Eesti K.-L. Laiuse kihelkonna ülemalt ltn. Tiimannilt

18. nov. 1918. tehtud korraldus Laiuse rühma moodustamiseks. Arwatawasti siis wastawalt sellele korraldusele teotseti, kuna 3. dets. 1918. a. lahtus 23 meheline rühm lipnik Mällo juhatusel Luunja polk. Ünti käsutusse ja sealt edasi Moosjekatsi — liidule ltn. Kuperjanowit käsutusse.

Kaitseleitudu taaselustamine sünnib spontaanselt. 1. dets. 1924. a. mil Tallinna mätsukatsse kohapeal teatawaks saamisel endised kaitseleitudused ilmused olemasolewate relwadega tänatwale, et walimis olla igats juhuts. Umetlik uuestielustamise koosolek kutsuti kokku tolleaegse Tartumaa naistkogulitme K. Asperi poolt 8. dets 1924. a. kus waliti rühma peakirikus Joh. Asper. Peale selle otsuse finnitamist Tartumaa K.-L. esimehe pooli peetatse üldkoosolek 20. dets.

1931. a. sügisel saab kompani peakirikus Juhan Uasmaa (end. Müllerson).

15. dets. 1935. a. lahtub plk Uasmaa ajapuudusel kompanipeakirik kohalt ja uueks peakirikus määratse Elmar Aru, kes ka praegu kompanid juhüb. Abina töötab 1932. a. alates Juhan Amor.

Kurvalt naeratades astus Mai teisi tuppa, südames tänulik Salmele, kes nii emalikult hoolitses tema laste jõulurõõmu eest ja seda pealegi ajal, mil tema ise seda teha ei suutnud. Tema mõtted viibisid eemal kõigest argipäewasest. Jõulukella hääl oli äratanud mälestusi möödunud ajust, möödunud jõuludest, kus ta oma mehega oli mändide vahel looklevat sooteed sõitnud aisakellude trallitades Kirikumäe poole — rahu ning rõõm südames . . .

Tulid pikad mälestusterongid, tuues taas meelde elu ilusamaid hetki, kuni kauni mälestuskanga purustas kahurimürin, kutsudes ära Tiiu ja Vello isa.

Käed tugevasti risti surutud palvetas Mai . . . Kor das seda tuhandete Eesti emade ja naiste palvet, et Jumal annaks tagasi temale mehe ja Vellole Tiiule isa.

Jõulupuu oli ehtes. Salme oli täitnud oma lubaduse ja Vello, liiu rõõmuks rippusid kuked, kalad, hobused ja jõulutähed kuuseokstel, millede vahelt arglikult vaatasid omavalmistatud küünlad. Viimaste süütamisega olid agaralt tegevuses Vello ja Tiiu, kuna Mai ja Salme nende tegevust jälgisid vaikse rahuloluga.

Äkki seisatas Vello, nagu kuulatades ja küsis siis järsku:

„Ema, miks isa veel ei tule?“

Valusa torkena tungis see lapselikult süütu küsi-

mus Maie hinge. Poja pead silitades, enesel pisarad laugeil, rohkem enese, kui küsivail pilgel otsa vaatawate laste rahustuseks lausus:

„Isa ei saa tulla. Isa on kaugel, on ühes teiste laste isadega, et ajada meie maalt välja neid kurje mehi, kes meiegi ukse taga käisid lõhkumas ja sisse tahtsid tungida.“

Vellole ja Tiiule oli arusaamatu, miks on mõned mehed nii kurjad, et käiwad hirmutamasi emasid ja lapsi, kuid nad mäletasid selgelt seda tormist õhtut, kui kaks kolm käredate mehehäält nõudsid sisselaskmist, ähvardades ukse lõhkuda. Ja oma sõnade tõenduseks hakkasid jagama hoope uksele — püssipärade, seletas ema hiljem. Siis aga oli kuulnud hobusekapjade plaginat jäätanud maal, uksetagant ärajookswate meeste jalgade müdinat kuusiku suunas, kirumist ning hiljem püssipauke. Ja siis oli kõik jäänud vaikseks. Vallutatud suurest hirmust olid siis Tiiut-Vellot pugenud ema juurde pimedas toas ahjunurgas ja põksuwail südameil kuulanud õõst kostvaid hääli. Peale tormi vingumise kuusikus ja nutulaulu korstnas ei kuulnud nad aga enam midagi ja olid uinunud.

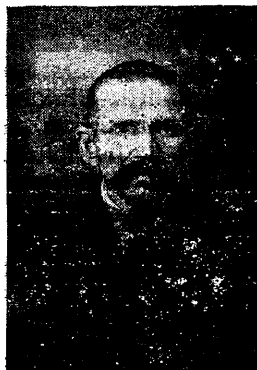
Ema rääkis hiljem, need olla olnud taganevad enamlased keda eestlased taga ajanud.

Kindlusta oma koda.

Lehitseades ajalehti peatavad meie silmad sageli sõnumeil, mille lõpuread kõlavad nii! "... kogu tules hävinud varandus oli kindlustamata," või jälle "... hooned olid osaliselt kindlustatud, wallaswara aga oli täiesti kindlustamata."

Need lafoonilised laused sisaldavad eneses terwete perekondade traagika, nad räägivad meile inimõlwele tõe häwingust ja ometi võime neid lugeda aastast aastasse.

Kas ei peaks see panema mõtlema kõiki ja küsima eneselt: „Mis saab siis, kui saatuse tahtel minagi pean teisma suitsewatel aberwartel. Kuidas olen kindlusta-

J. Möllerson ja abikaasa Lovisa.
Pühitseid tänavu oma kuldpulma.

nud oma koda, et see võiks kesta põlwest põlweni."

Meil walitseb sageli arwamine, et kui hooned on teatava summa eest kindlustatud, on asi korras. See ei ole aga kaugelgi nii. Tehes arwestuse näeme, et

Enamlaste ja eestlaste mõiste oli Vellole tume, samuti Tiiole, kuid neid uksetaga kloppivaid mehi olid nad küll pööraselt kartnud ja seepärast oli neil hea meel et need kurjad mehed nüüd kaugele aetud. Miks aga isa nüüd kodu ei tule — varem oli ta ju jõulude ajal alati kodu, nagu Tiit Vellot mäletasid, sellest ei saanud lapsed jällegi aru.

„Aga kas see siis midagi ei aita, et Jeesukest paluda,“ küsis Vello kõheldes.

„Aitab, palve aitab alati, eriti heade laste palve,“ trööstis ema.

„Miks siis isa ei tule? Sa palusid ju küll iga õhtu, et armas Jumal isa koju saadaks. Ja mina palusin Jeesukest,“ seletas Vello hääle värisedes.

Maiele meenusid tema igaõhtused palved. Oli arvannud lapsi magavat ja nüüd tundis kimbatust nende süütult otsavaatavate lapsesilmade ees.

Samal momendil kostis aga õuest Muri käre haurumine, mis sama järsku lakkas. Kõik kuulatasid põnevalt. Siis kostsid sammud esikus ja koputus uksele. Kõheldes lähenes ema välisuksele, kõrvalpilku heites seinal rippuvale isa jahipüssile.

„Kes seal on?“ See oli hirmu tundva naise värisev hääl, mis väljendas neid sõnu, Oli ju sõja aeg. Vaevalt kuuldes aga esimesi silpe vastusest, kis-

Talu wallaswara wäärtus sageli ületab hoonete wäärtuse. Nii siis on asi korras ainult siis, kui hooned ja wallaswara mõlemad on kindlustatud täies wäärtuses.

Meil on terve rida rahvuslikke kindlustuseltse, kes wõrdlemisi wäikse aastamaksu eest wõtavad enesele waranduse kaitse. Põbrakem nende poole ja hoolitsemem, et algawal aastal kõikide koda ja wara kaitseks kindlustuspoliis, mis õnnetuse momendil muutub rahaks ja wõimaldab häwinenud waranduse asendada. uuega.

Teadmiseks „Laiuse Koguduse Teataja“ lugejatele.

Rohkearvulisi soovimawaldusi arwestuse wõttes, on kawatsew tulewa 1939 aasta jooksul wälja anda „L. Kog. Teataja“ iga kabe kuu tagant s. o. kuus nummert aastaks. Et kõikide numbrite korralikku kättesaamist kõigile wõimaldada, on awatud lehe tellimine terve aasta peale. Tellijatele saadetakse numbrid ilmutise järele postiga koju kätte. Numbrid ilmutawad 8-leheküljelistena. Aastatellimine ühes koju kättesaamisega maksab 60 senti „L. Kog. Teataja“ toob endiselt waimulikke kirjutusi ja ülewaaetud koguduse ja kihelkonna elu sündmustest.

Annetused.

Sündsaks wiisiks kirikut ja kogudust toetada on annetustega. Wõrreldes näit. Soome ja teiste maadega on kirikule annetused meil wõrdlemisi wähesed. Ohwri-meel peaks lastwama, sest kiriku õigeks toeks on just ohwri-meel ja armastus. Annetused wõiwad määratud olla kas kiriku heaks või mõneks armastusetsõõks, näit.

kus ukse ainsa tõmbega lahti, et lungeda mehe kätevahele.

„Isa! Isa! Isa!“ jooksid juurde rõõmust kilkavad lapsed.

„Jeesuke saatis isa siiski kodu“, rõõmustas väike Vello.

See oli õnneküllasemaid ja rõõmsamaid jõuluõhtuid Sooarul. Väike Vello ühel, Tiio teisel põwel istus isa ja jutustades sõjasündmusi, ning kuulates koduste jutustusi. Nii palju oli rääkida üksteisele, nii palju küsida ja kosta, et ei märgatudki, kui ammu oli möödunud südaöö...

Lamasid kõik ühisel asemel truubi veeres: Vello, Tiio, isa ja ema, kuna keegi ei tahtnud jääda lahku isast. Viimne kütnal vilkus jõulupuul, joonistades kuuseokste müstilisi, suurendatud varje laele ja seinetele toa ämaruses. Vello silmad hakkasid juba väsimusest kinni vajuma, kui talle meenus, et polnud veel Jeesust tänanud. Käsi risti pannes sosistas ta:

„Armas Jeesus, tänan sind...“ Kaugemale ta ei jõudnud, laud vajusid kokku ja näole ilmus õnne ja rahu helk — tunnus suurimast jõulurõõmust. See jõulurõõm helkis ka üle uinuwa Vello kohtuvais isa ja ema säravais silmis.

waeste toetamiseks jne. Annetustele mõelda on sünnis filmapilt ka testamendi tegemisel ja waranduste jagamisel. Tihhti juhtub nõnda, et päranduse jagamine pärijate wahel muutub inetuks riiasjaks mis õnnistuseks kellegile ei tule. Ei ole üleliigne kui rohkem mõeldakse annetustele häätegevaks otstarbeks, iseäranis aga neil juhtudel, kus otsejõed pärivad puuduvad. Annetajate nimed hoitakse au sees ja annetamisega aidatakse ehitada jumalariiki.

Koguduse sündmustik.

Ristitud (järg)

53. Karl-Martin Rätsep. 54. Sulo Lall. 55. Vaike Sarapuu. 56. Arvo Jõgeva. 57. Jaan Tooming. 58. Ilme Tooming. 59. Luule Kriisa. 60. Rein Treier. 61. Elma Toomsalu. 62. Leida Ottenson. 63. Vello Puusepp. 64. Evi Halliug. 65. Öie Sirel. 66. Aime Tolga. 67. Ants Sõster. 68. Ene-Reet Oja. 69. Silvi Haan. 70. Vello Kuusik. 71. Aime Indus. 72. Tõnu Sepp. 73. Maila Saar. 74. Reet Rehema.

Laulatatud (järg)

31. Aleksander Tamm ja Mari Päären. 32. Karl Öunap ja Valve Mäll. 33. Jaan Sirel ja Alvine Leivategija. 34. Johannes Selgis ja Ida Selgis, neiu. Malm. 35. Ott Helm ja Helmi Maidla. 36. August Amor ja Selma Sein. 37. August Kuslap ja Leida Valdmann. 38. Karl-Rudolf Tamming ja Emilie Trei. 39. Meinhard Viigipuu ja Elsa-Alice Velling. 40. Otto Veinmann ja Mathilde Ainsalu. 41. Karl Kuusvere ja Elvine Puk.

Surnud ja maetud (järg)

76. Jaan Jansen. 77. Silvi Öunap. 78. Voldemar Odras. 79. Villem Kirsch. 80. Kai Soom. 81. Ann Tõruke. 82. Liisa Kukk. 83. Emilie Surva. 84. Jaan Ränkel. 85. Alma Reial. 86. Luule Kriisa.

87. Miili Ots. 88. Mari Sommer. 89. Hugo Rosin. 90. Eduard Surva. 91. Ann Mikk. 92. Kaarel Palmiste. 93. Marta-Johanna Saar. 94. Leena Sarapuu. 95. August Luper-Laurson. 96. Helvi Pärtel-poeg. 97. Anna Pint. 98. Anna Kedus. 99. Jüri Lõoke. 100. Karl ja Marie Leisalu surnultsündinud tütarlaps. 101. Ludvig Paigaline. 102. Juhan Pauk. 103. Lydia Joonas. 104. Armilde Arula. 105. Otto Noormägi. 106. Kustav Jürgenson. 107. Juhan Kuusk. 108. Hans Past. 109. Mari Poom. 110. Jaan Leivategija. 111. Mai Poom. 112. Villem Kull. 113. Jaak Leppik. 114. Emilie Matson. 115. Mari Soo.

Laiuse koguduse Silmusti kalmistule

surnud ja maetud 1938. a.

1. Anna Vilhelmine Pruuli. 2. Katarina Labeiko. 3. Liisa Lamberg. 4. Adalbert Arst. 5. Jaan Kriiska. 6. Endel Juhkam. 7. Jaan Sukk. 8. Karl Sepper. 9. Rosalie Varik. 10. Juhan Kruuleht. 11. Villu Tooming. 12. Anna Ehrenbusch.

Jumalateenistused 1939. a. jaanuari ja veebruari kuul.

Uus aasta 1. jaan. jt. Laululehed.

Kolmekuninga päev 6. jaan. jt.

Kell 3 p. l. Jõgeva seltsimas jumalateenistus ja laste jõulupuu.

Pühap. 8. jaan. jumalateenistus.

Pühap. 15. jaan. jt. armulauaga.

Pühap. 22. jaan. jt.

Pühap. 29. jaan. jumalateenistus armulauaga.

Pühap. 5. veebr. jt.

Pühap. 12. veebr. jt. armulauaga.

Pühap. 19. veebr. jt.

Eesti Vabariigi aastapäeval 24. veebr. jt. Laululehed.

Pühap. 26. veebr. jumalateenistus.

Kindlustusaktsiaselts

Eesti Lloyd

Tallinn, Pikk tän. 11, omas majas

Vanemaid ja suurimaid rahvuslikke kindlustusseltse Eestis.

Esindaja härra H. Aruus, Laiuse, telef. 18.

JÕGEVA ÜHISPANK

JÕGEVAL, SUUR TÄN TELEF. 45.
OMAS MAJAS.

Võtab raha hoiule

makstes ajakohast kõrget protsenti.

Annab laenusid

mitmesugusel kujul ja kindlustusel.

Omab

ajakohaselt ehitatud pangamajas tule- ja murd-
vargusekindla varakambri, mida on võimalik igal kliendil
kasutada väikese tasu eest väärtasjade ja dokumentide hoiu-
kohana.

Teometab kõiki pangaoperatsioone.

ÄRITUNNID 9—2.

JUHATUS.

Jõgeva Majandusühisus

Jõgeval, Suur tän. 11.

Telef. 34 ja 7.

soovitab kõigile kaubatarvitajatele oma ümb-
ruskonnas parimate vabrikute ja tööstuste
saadusi õiglase hinnaga.

Ostab aasta läbi

igal äripäeval vilja, linu, lina ja heinaseemneid. Suure läbikäigu
tõttu võimalus maksta põllupidajatele alati kõrgemat päevahinda.

Kõigile meie ärisõpradele hääd uut aastat.

Jõgeva Majandusühisus.